

професійного навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки. Дев'ять ЗП(ПТ)О Полтавської області входять до визначеного переліку. На базі 4 із них створені галузеві навчально-практичні центри. Це свідчить про наявність потенціалу професійно-технічної освіти Полтавської області для забезпечення підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки.

Направлення педагогічних працівників до ЗП(ПТ)О Полтавської області замовниками освітніх послуг для підвищення кваліфікації дасть можливість заощадити час і кошти осіб, які підвищують кваліфікацію, здійснити ефективну підготовку педагогічних працівників до атестації. Заклади, які надають освітні послуги із підвищення кваліфікації та перепідготовки отримають можливість розширити спектр надання платних освітніх послуг, а також удосконалити методичний рівень при здійсненні різних видів освітньої діяльності.

Питання побудови механізму формування та розвитку фахових компетентностей педагогічних працівників ЗП(ПТ)О обумовлені низкою особливостей, які передбачають не лише реалізацію майстра виробничого навчання та викладача професійно-теоретичної підготовки як педагога, а й реалізацію його як професіонала своєї справи, рівень професійності та технічної підготовки якого залежить від саморозвитку, постійного удосконалення професійних якостей через різні форми підвищення рівня кваліфікації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту».
2. Постанова КМУ від 21серпня 2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».
3. Наказ МОН України від 30.04.2014 № 535 «Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів».
4. Наказ МОН України від 20.08.2019 №1138 «Про затвердження переліку закладів професійної (професійно-технічної) освіти для організації стажування майстрів виробничого навчання, педагогів професійного навчання та викладачів професійно-теоретичної підготовки».

ЧИННИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦЯ ПРОЄКТНОЇ ГАЛУЗІ

*Гриньов С.Я.
Полтава, Україна*

Чинниками національної культури фахівця проєктної галузі є державна українська мова, мовлення (слово), мовленнєвий режим та етикет. Так, мова виступає культурним феноменом нації, духовним надбанням народу, у ній відтворюється характер душі суспільства. Без мови нема національних

почуттів, а значить, державності. Мова і культура характеризують будь-який етнос, хоч би на якій стадії еволюції він перебував, оскільки це вічні супутники свого народу, які перетворюються у власний фольклор, фольклорну культуру та фольклорну творчість. Мова – форма безсмертя етносу. Вона важливий засіб об'єктивування самосвідомості людини. Оскільки мова органічно пов'язана з мисленням, вона сприяє реалізації усіх вищих психічних функцій. Мова – визначальна ознака духовної культури і форма передавання новим поколінням соціально-культурного досвіду.

Якщо основними чинниками національної культури є мова, то показником культури є ставлення до своєї мови. В етнічних процесах кожної нації поступово формується власна мовна культура, в результаті чого елементи мовної культури впливають на національну самобутність, а інколи – й на відродження нації. Отже, такий елемент культури, як знання мови, визначає сучасне й майбутнє нації, впливає на інтелектуальну культуру тощо. Звичайно, за таких умов українська національна культура аж ніяк не претендує на роль передової, авангардної і цілковито утвердитися зможе через декілька десятків років. Тоді культурні напрацювання вплинуть на якісний розвиток української мови, хоч досконале оволодіння мовою – процес, безумовно, тривалий.

Безперечно, кожному фахівцю проектної галузі треба засвоїти мовну культуру, усвідомити, що вона не тільки соціальний, а й антропологічний феномен, і, як українська нація, є культурно-історичним фактом.

Другий важливий чинник національної культури фахівця проектної галузі – його мовлення, невід'ємне від думки слово. Оскільки мова – це феномен культури, то мовлення характеризується незавершеністю, безперервним процесом розвитку, виявом творчої діяльності людей. Зауважимо, що нині ділове українське мовлення у галузі проектної діяльності перебуває ще на низькому рівні: далися взнаки різноманітні штучні перешкоди, складності історичного характеру, які гальмували професійне мовлення і створення відповідної термінології.

З попередніми чинниками тісно пов'язаний мовленнєвий режим та мовленнєвий етикет. Мовленнєвий режим характеризується певними орфографічними, стилістичними, фонетичними та іншими нормами. Велику роль при цьому відіграє слово як духовна зброя суспільства. Використання слова пов'язане з певним етикетом, адже професійна діяльність учасника проекту вимагає уважного підходу до інтонації, скорочення слів, введення аббревіатур тощо. Мелодійність, милозвучність української мови сприяє розвитку мовленнєвого етикету.

Основним компонентом національної культури фахівця проектної галузі є його національне мислення. Воно полягає у цілеспрямованих думках про народні ідеї, що розкривають національну культуру; в усвідомленні власних національно-етичних коренів, що нині є проблемним для українського суспільства.

Національне мислення – це підсумок всього історичного розвитку народу. Щирі почуття надають національному мисленню більшої гостроти і

цілеспрямованості. Стосовно усвідомлення національної безпеки варто наголосити, що воно є гарантом національної культури. Йдеться, зокрема, про вплив національного духу на громадян, особливо на молоде покоління. Насущною потребою нинішнього дня є не пасивне споглядання життя, а інтенсивна, уміла ідеологічна боротьба з противниками сучасного державотворення, з відвертими та окритими його противниками. Основними складовими елементами національної безпеки є мовна та етнонаціональна безпека. Завдання національної безпеки в такому випадку – не допустити деформації у цій сфері.

Чи не найважливішим складовим елементом національної культури фахівця проектної галузі є виконання національного обов'язку. Під ним розуміємо систему принципів буття української нації, які повинен поважати правник у процесі своєї професійної діяльності. У розвинених європейських державах, де цей обов'язок формується сам собою, питання про нього так гостро не стоїть. Громадяни цих держав навіть не замислюються над тим, щоб підносити авторитет своєї нації, оскільки протилежного у них не існує. Інша ситуація в Україні. Для громадян нашої країни національний обов'язок, який розпочинається з утвердження української мови, виступає на перше місце. Адже йдеться про фактичне будівництво держави, логіку формування національного мислення, національної думки тощо. Це завдання надзвичайно складне й актуальне.

Національний обов'язок фахівця проектної галузі повинен так само сумлінно виконувати, як і професійний, службовий, функціональний чи інший.

Національна культура ґрунтується на певних засадах, серед яких, зокрема, принцип забезпечення вільного розвитку нації. Як відомо, кожна нація має свою внутрішню філософію і свій світогляд, які й зумовлюють духовну програму народу. Тому у діяльності керівника проекту мають поєднуватися цінності загальнолюдського й національного розвитку. Він досягне успіху, якщо будуватиме свою роботу на основі гуманістично-світоглядного осмислення світу.

Національна культура фахівця проектної галузі виконує такі функції: виховну, інформаційну, комунікативну. Виховна функція реалізується з метою формування сучасних, кваліфікованих, духовно багатих працівників. Це основна функція, її здійсненню підпорядковані всі інші функції.

Інформаційна функція служить використанню в проектній діяльності спадковості поколінь, яка відображається в культурі управління, в їх пам'яті. Ця функція забезпечує передачу накопиченого управлінського досвіду як по вертикалі – від минулих генерацій до сучасних, так і по горизонталі – від одних управлінських працівників до інших в межах одного періоду. Через інформаційну функцію культури здійснюється обмін знаннями, навичками та здібностями в сфері проектної діяльності. У зв'язку з тим, що інформаційна функція культури проявляється в процесі спілкування людей, які беруть у проєкті, то вона має тісний зв'язок з іншою, комунікативною функцією, яка забезпечує повідомлення під час спілкування.

Національна культура фахівця проєктної галузі виконує певні функції у сучасному державотворенні: захист інтересів своєї нації, подолання антинаціональної психології у громадян, підтримання національних ідей, запобігання державному скептицизму.

Ці функції об'єднує загальна гуманістична спрямованість. Насамперед слід наголосити, що національна культура спонукає поважати національні почуття інших громадян, що забезпечує справедливість у професійній діяльності. Урахування й реалізація вимог національної культури є запорукою професійного становлення фахівців проєктної галузі.

Високі моральні якості – це: моральна стійкість; наявність соціально значущих позитивних ідеалів; впевненість, вірність демократичним і гуманістичним ідеалам, історичним традиціям українського суспільства; здатність активно відстоювати свої переконання; правдивість, повага до людей; наявність морального досвіду поведінки; активна життєва позиція; боротьба з антигуманістичною мораллю і її проникненням у школу; непримиренність до всіх порушень суспільної моралі і протидія їм; колективізм, готовність і здатність до колегіальної і колективної діяльності.

Особисті якості майбутнього фахівця управління проєктами характеризуються повагою до особистості людини; любов'ю до людей; тактом; здатністю дотримуватись етики службових відносин, умінням із повагою ставитися до протилежних думок; готовністю запроваджувати раціональні новації; володінням фундаментальними знаннями не лише у сфері посадово-фахової діяльності, а й у сфері філософії, загальної та на національній історії, літератури, мистецтва, економіки, екології, науки і техніки, суспільних проблем; цілеспрямованістю і оперативністю у вирішенні виробничих питань; особистою дисциплінованістю; працелюбністю, здатністю до самоконтролю, інтелігентністю.

Список використаних джерел:

1. Розвиток професійної культури майбутніх менеджерів управління проєктами [Текст] : навчальний посібник / упоряд. Гриньов С.Я. ; Полт. нац. пед. у-т. імені В.Г. Короленка. – Полтава : ПП «Астроя», 2012. – 172 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЛЬ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТІ

*Гриньова В.С.
Полтава, Україна*

«Студент» у перекладі з латинської означає «той, що сумлінно працює», «той, хто бажає знання». За визначенням А.С. Власенко, «студентство – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту,